

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

20 16 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Логопедичний практикум.

Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення

напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 3174
(підпис) _____ (прізвище, ініціал)
« _____ » 20 16 р.

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення» для студентів за напрямом підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»

Розробники: Еяна Анатоліївна Данілавічюте, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Катерина Олександрівна Кібальна, викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “07” вересня 2016 року № 2

Завідувач кафедри

О.В.Мартинчук

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

_____ Н. А. Клішевич

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення»»

IV. Плани практичних занять

V. Завдання для самостійної роботи

Картка самостійної роботи студента

VI. Система поточного та підсумкового контролю

VII. Методи навчання

IX. Методичне забезпечення курсу

X. Рекомендована література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану для напряму підготовки «Корекційна освіта (логопедія)» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів першого (бакалаврського) рівня.

Предмет навчальної дисципліни – методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення. Зміст модулю 1 навчальної дисципліни «Логопедичний практикум» спрямований на поглиблення знань здобувачів вищої освіти про методи і способи постановки звуків, впливу на фонологічний компонент мовленнєвої діяльності дітей; опанування практичних навичок використання методик розвитку і корекції мовлення у корекційно-розвивальній роботі з дітьми, які мають мовленнєві порушення.

Змістовий стрижень програми спрямований на реалізацію головної **мети курсу**: поглиблене вивчення методик корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення; деталізацію і розширення основних фахових компетентностей: корекційно-педагогічної, корекційно-методичної, логодіагностичної і логокорекційної.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення» є:

- поглибити знання здобувачів вищої освіти про ефективні шляхи корекційного впливу на звуковимовну сторону мовлення;
- розширити знання про організацію логопедичної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- онтогенетичну послідовність виникнення звуковимови та еталони артикуляційних укладів;
- можливі варіанти порушень та рівні їх прояву;
- умови створення логопедом сприятливого середовища для подолання порушень звуковимови;

вміти:

- адекватно тлумачити та використовувати результати діагностики при корекції порушень вимови звуків;
- доцільно обирати спосіб компенсації порушеної звуковимови;
- раціонально здійснювати корекційний вплив в умовах організації професійного співробітництва.

Вивчення навчальної дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення»

базується на принципах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них: 28 год. – практичних занять, 28 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль, 4 год. – поточні консультації.

Вивчення здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни "Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення»" завершується заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0101 " Педагогічна освіта "	Вибіркова
	Напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки
		2-й
Загальна кількість годин – 60 год.		Семестр
		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: перший (бакалаврський)	Практичні
		28 год.
		Самостійна робота
		28 год.
		Модульний контроль
		4 год.
		Вид контролю
залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Самостійна робота	Модульний контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФОНОЛОГІЧНИХ УЯВЛЕНЬ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ЗВУКОВИМОВИ								
1.	Методика визначення та аналізу індивідуальних умов успішного подолання порушень звуковимови	4	2		2		2	
2.	Основні та допоміжні методики подолання порушень звуковимови	4	2		2		2	
3.	Методика аналізу психологічної структури завдань та визначення їх послідовності у контексті подолання порушень звуковимови	4	2		2		2	
4.	Методика формування цілісного уявлення про фонему як результат взаємодії аналізаторних систем	4	2		2		2	
5.	Методика компенсації функцій акустичного аналізатора в умовах порушеної звуковимови	4	2		2		2	
6.	Методика компенсації функцій мовнорухового аналізатора в умовах порушеної звуковимови	4	2		2		2	
7.	Методика організації професійного співробітництва при подоланні порушень звуковимови	5	2		2		2	
	Разом за модуль	30	14	0	14	0	14	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКИ ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ								
8.	Методика подолання недоліків вимови голосних звуків	4	2		2		2	
9.	Методика подолання недоліків вимови свистячих звуків (с; с'; з; з').	4	2		2		2	
10.	Методика подолання недоліків вимови шиплячих звуків (ш; ж; ч)	4	2		2		2	
11.	Методика подолання недоліків вимови африкатів (ц; ц'; дз; дз'; ч; дж; щ)	4	2		2		2	
12.	Методика подолання недоліків вимови (носових: м, н, н'; ротових: й, л, л', р, р')	4	2		2		2	
13.	Методика подолання недоліків вимови задньоязикових звуків (к, г, х) і глоткового (г)	4	2		2		2	
14.	Методика подолання дефектів одзвінчення та оглушення приголосних звуків	4	2		2		2	
	Разом за модуль	30	14	0	14	0	14	2
Разом		60	28	0	28	0	28	4

III. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення»

Разом: 60 год., із них: 28 год. – практичних занять, 28 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль, 4 год. – поточні консультації. 3-й семестр завершується заліком.

Модулі	Змістовий модуль I.							Змістовий модуль II.						
Назва модуля	СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФОНОЛОГІЧНИХ УЯВЛЕНЬ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ЗВУКОВИМОВИ (107 балів)							МЕТОДИКИ ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ (102 балів)						
Практичні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Теми практичних занять (1 бал)	Методика визначення та аналізу індивідуальних умов успішного подолання порушень звуковимови	Основні та допоміжні методики подолання порушень звуковимови	Методика аналізу психологічної структури завдань та визначення їх послідовності у контексті подолання порушень звуковимови	Методика формування цілісного уявлення про фонему як результат взаємодії аналізаторних систем	Методика компенсації функцій акустичного аналізатора в умовах порушеної звуковимови	Методика компенсації функцій мовнорухового аналізатора в умовах порушеної звуковимови	Методика організації професійного співробітництва при подоланні порушень звуковимови	Методика подолання недоліків вимови голосних звуків	Методика подолання недоліків вимови свистячих звуків (с; с'; з; з'). (1)	Методика подолання недоліків вимови шиплячих звуків (ш; ж; ч;). (1)	Методика подолання недоліків вимови африкатів (ц; ц'; дз; дз'; ч; дж; ш;). (1)	Методика подолання недоліків вимови (носових: м, н, н'; ротових: й, л, л', р, р') (1)	Методика подолання недоліків вимови задньоязыкових звуків (к, г, х) і глоткового (г) (1)	Методика подолання дефектів одзвінчення та оглушення приголосних звуків (1)
Бали за роб. на практ.з.	10 балів		10 балів		10 балів		10 балів	10 балів		10 балів		10 балів		10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		5 балів
Мод. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)							Модульна контрольна робота (25 балів)						
Підсумк. контр.														

Всього: 209 балів; коеф. 2,1

IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФОНОЛОГІЧНИХ УЯВЛЕНЬ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ЗВУКОВИМОВИ

Практичне заняття 1. Методика визначення та аналізу індивідуальних умов успішного подолання порушень звуковимови (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- значення результатів діагностики для складання індивідуальної програми корекційно-розвивального впливу;
- онтогенетична послідовність виникнення звуковимови та еталони артикуляційних укладів;
- можливі варіанти порушень та рівні їх прояву;
- адаптаційні пристосування дитини до власних порушень і їх роль для корекції;
- створення логопедом сприятливого середовища для подолання порушень звуковимови.

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ тлумачення результатів діагностики;
 - ✓ визначення послідовності корекційного впливу відповідно до онтогенезу звуковимови та еталонних артикуляційних укладів;
 - ✓ кваліфікація порушення та визначення рівня його прояву;
 - ✓ використання адаптаційних пристосувань дитини у корекції;
 - ✓ моделювання сприятливого середовища для подолання порушень звуковимови.
2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок створення індивідуальних умов подолання порушень звуковимови.
3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 2. Основні та допоміжні методики подолання порушень звуковимови (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- традиційна логопедична методика подолання порушень звуковимови;
- механізм виникнення та становлення динамічного стереотипу, його роль у подоланні порушень звуковимови;
- методика формування розумових дій як інструмент компенсації порушень звуковимови.

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ технологія використання традиційної логопедичної методики подолання порушень звуковимови;
 - ✓ алгоритм моделювання динамічного стереотипу в практиці подолання порушень звуковимови;
 - ✓ стратегія використання поетапної системи формування розумових дій з лінгвістичними одиницями.
2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок використання основних та допоміжних методик подолання порушень звуковимови.
3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 3. Методика аналізу психологічної структури завдань та визначення їх послідовності у контексті подолання порушень звуковимови (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- поняття про психологічну структуру завдань та її роль у процесі подолання порушень звуковимови;
- механізм визначення компонентів психологічної структури конкретних завдань;

- технологія зміни психологічної структури завдань;
- методика конструювання завдань та визначення їх послідовності відповідно до поступового ускладнення їх психологічної структури;

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ визначення психологічної структури завдань відповідно до індивідуального прояву порушень звуковимови;
- ✓ алгоритм виявлення компонентів психологічної структури конкретних завдань;
- ✓ моделювання завдань відповідно до їхньої психологічної структури з поступовим її ускладненням.

2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок використання психологічної структури завдань у процесі подолання порушень звуковимови.

3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 4. Методика формування цілісного уявлення про фонему як результат взаємодії аналізаторних систем (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- поняття про фонему як сукупність ознак різної аналізаторної модальності та його роль у процесі подолання порушень звуковимови;
- технологія визначення недосконалості функціонування одного з аналізаторів за специфікою прояву ознак певної модальності при порушеннях звуковимови;
- методика відновлення балансу взаємодії різних аналізаторних систем з метою формування цілісного уявлення про фонему в умовах порушеної звуковимови.

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ визначення ознак різної аналізаторної модальності, що складають цілісне уявлення про фонему, і усвідомлення їх ролі для процесу подолання порушень звуковимови;
- ✓ алгоритм виявлення аналізаторної недосконалості при порушеннях звуковимови;
- ✓ моделювання цілісного уявлення про фонему в умовах порушеної звуковимови.

2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок формування цілісного уявлення про фонему в процесі подолання порушень звуковимови.

3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 5. Методика компенсації функцій акустичного аналізатора в умовах порушеної звуковимови (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- поняття про ознаки акустичної модальності та їх роль у процесі подолання порушень звуковимови;
- технологія визначення недосконалості функціонування акустичного аналізатора за специфікою прояву ознак акустичної модальності при порушеннях звуковимови;
- методика відновлення балансу взаємодії різних аналізаторних систем з метою формування фонематичних уявлень в умовах своєрідності розвитку акустичного аналізатора при порушеній звуковимові.

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ визначення ознак акустичної аналізаторної модальності і усвідомлення їх ролі для процесу подолання порушень звуковимови;
- ✓ алгоритм виявлення акустичної аналізаторної недосконалості при порушеннях звуковимови;
- ✓ моделювання цілісного уявлення про фонему на основі компенсації своєрідності розвитку акустичного аналізатора при порушеній звуковимові.

2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок формування цілісного уявлення про фонему на основі компенсації своєрідності розвитку акустичного аналізатора в процесі подолання порушень звуковимови.
3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 6. Методика компенсації функцій мовнорухового аналізатора в умовах порушеної звуковимови (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- поняття про ознаки моторної модальності та їх роль у процесі подолання порушень звуковимови;
- технологія визначення недосконалості функціонування мовнорухового аналізатора за специфікою прояву ознак моторної модальності при порушеннях звуковимови;
- методика відновлення балансу взаємодії різних аналізаторних систем з метою формування фонематичних уявлень в умовах своєрідності розвитку мовнорухового аналізатора.

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ визначення ознак моторної аналізаторної модальності і усвідомлення їх ролі для процесу подолання порушень звуковимови;
- ✓ алгоритм виявлення моторної аналізаторної недосконалості;
- ✓ моделювання цілісного уявлення про фонему на основі компенсації своєрідності розвитку мовнорухового аналізатора.

2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок формування цілісного уявлення про фонему на основі компенсації своєрідності розвитку мовнорухового аналізатора в процесі подолання порушень звуковимови.

3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 7. Методика організації професійного співробітництва при подоланні порушень звуковимови (2 год.)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- поняття про професійне співробітництво та його роль у процесі подолання порушень звуковимови;
- технологія визначення бар'єрів у процесі організації професійного співробітництва з метою подолання порушень звуковимови;
- методика організації професійного співробітництва з метою подолання порушень звуковимови;

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ визначення індикаторів прояву професійного співробітництва і усвідомлення їх ролі для процесу подолання порушень звуковимови;
- ✓ алгоритм виявлення ступеня організації професійного співробітництва;
- ✓ моделювання ефективного професійного співробітництва з метою подолання порушень звуковимови.

2. Робота у групах. Відпрацювання практичних навичок професійного співробітництва в процесі подолання порушень звуковимови.

3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКИ ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ

Практичне заняття 8. Методика подолання недоліків вимови голосних звуків (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика голосних звуків (а; о; у; е; и; і).

- Механізм утворення голосних звуків.
- Види недоліків вимови голосних звуків

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ підготовчі вправи до постановки голосних звуків;
- ✓ постановка звука [а];
- ✓ постановка звука [о];
- ✓ постановка звука [у];
- ✓ постановка звука [е];
- ✓ постановка звука [и];
- ✓ постановка звука [і].

2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок постановки голосних звуків.

3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 9. Методика подолання недоліків вимови свистячих звуків (с; с'; з; з'). (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика свистячих звуків.
- Механізм утворення свистячих звуків.
- Види недоліків вимови свистячих звуків

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ підготовчі вправи до постановки свистячих звуків;
- ✓ постановка звука [с];
- ✓ постановка звука [с'];
- ✓ постановка звука [з];
- ✓ постановка звука [з'];

2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок постановки свистячих звуків.

3. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ диференціація звуків [с-с'];
- ✓ диференціація звуків [з-з'];
- ✓ диференціація звуків [с-з];

4. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок диференціації свистячих звуків.

5. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 10. Методика подолання недоліків вимови шиплячих звуків (ш; ж; ч). (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика шиплячих звуків.
- Механізм утворення шиплячих звуків.
- Види недоліків вимови шиплячих звуків

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ підготовчі вправи до постановки шиплячих звуків;
- ✓ постановка звука [ш];
- ✓ постановка звука [ж];
- ✓ постановка звука [ч].

2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок постановки шиплячих звуків.

3. Розбір і аналіз ситуацій:

- ✓ диференціація звуків [ш-ж];
- ✓ диференціація звуків [ш-ч];

- ✓ диференціація звуків [ж-з];
- 4. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок диференціації звуків.
- 5. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 11. Методика подолання недоліків вимови африкатів (ц; ц'; дз; дз'; ч; дж). (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика свистячих звуків.
- Механізм утворення свистячих звуків.
- Види недоліків вимови свистячих звуків

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ підготовчі вправи до постановки африкатів;
 - ✓ постановка афrikати [ц];
 - ✓ постановка афrikати [ц'];
 - ✓ постановка афrikати [дз];
 - ✓ постановка афrikати [дз'];
 - ✓ постановка афrikати [ч];
 - ✓ постановка афrikати [дж];
2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок постановки африкатів.
3. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ диференціація [с-ц];
 - ✓ диференціація [ц-ч];
 - ✓ диференціація [дз-дж];
 - ✓ диференціація звуків [дз-дз'].
4. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок диференціації звуків.
5. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 12. Методика подолання недоліків вимови сонорних (носових: м, н, н'; ротових: й, л, л', р, р'). (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика сонорних звуків.
- Механізм утворення сонорних звуків.
- Види недоліків вимови сонорних звуків

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ підготовчі вправи до постановки сонорних звуків;
 - ✓ постановка звука [м];
 - ✓ постановка звука [н];
 - ✓ постановка звука [н'];
 - ✓ постановка звука [й];
 - ✓ постановка звука [л];
 - ✓ постановка звука [л'];
 - ✓ постановка звука [р];
 - ✓ постановка звука [р'].
2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок постановки сонорних звуків.
3. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ диференціація звуків [м-н];
 - ✓ диференціація звуків [н-н'];
 - ✓ диференціація звуків [л-л'];
 - ✓ диференціація звуків [л-в];

- ✓ диференціація звуків [л'-й];
- ✓ диференціація звуків [р-р'];
- ✓ диференціація звуків [л-р];
- ✓ диференціація звуків [л'-р'].

4. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок диференціації звуків.
5. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 13. Методика подолання недоліків вимови задньоязикових звуків (к, г, х) і глоткового (ґ). (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика задньоязикових звуків (к, г, х) і глоткового (ґ).
- Механізм утворення задньоязикових звуків (к, г, х) і глоткового (ґ).
- Види недоліків вимови задньоязикових звуків (к, г, х) і глоткового (ґ).

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ підготовчі вправи до постановки свистячих звуків;
 - ✓ постановка звука [к];
 - ✓ постановка звука [г];
 - ✓ постановка звука [х];
 - ✓ постановка звука [ґ];
2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок постановки свистячих звуків.
3. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ диференціація звуків [г-х];
 - ✓ диференціація звуків [г-к];
 - ✓ диференціація звуків [г-ґ];
 - ✓ диференціація звуків [к-т];
 - ✓ диференціація звуків [г-д];
4. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок диференціації свистячих звуків.
5. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

Практичне заняття 14. Методика подолання дефектів одзвінчення та оглушення приголосних звуків. (2 год)

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- Артикуляційно-акустична характеристика свистячих звуків.
- Механізм утворення свистячих звуків.
- Види недоліків вимови свистячих звуків

План

1. Розбір і аналіз ситуацій:
 - ✓ методика подолання дефектів оглушення дзвінких;
 - ✓ методика подолання дефектів одзвінчення глухих;
 - ✓ методика подолання змішування між дзвінкими та глухими звуками.
2. Робота у парах. Відпрацювання практичних навичок.
3. Аналіз та узагальнення результатів роботи.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФОНОЛОГІЧНИХ УЯВЛЕНЬ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ЗВУКОВИМОВИ

Тема 1. Методика визначення та аналізу індивідуальних умов успішного подолання порушень звуковимови (2 год.)

Завдання:

Складіть таблицю-схему строків засвоєння звуків рідної мови дітьми в процесі нормального онтогенезу.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 2. Основні та допоміжні методики подолання порушень звуковимови (2 год.)

Завдання:

Розкрийте природу виникнення порушень мовлення шляхом створення конспекту роботи:

Соботович Е.Ф., Тищенко В.В., Бартенева Л.И., Данилавичюте Э.А., Андрусичина Л.Е., Трофименко Л.И. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению. – К.: «Актуальна освіта», 1997.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 3. Методика аналізу психологічної структури завдань та визначення їх послідовності у контексті подолання порушень звуковимови (2 год.)

Завдання:

Здійсніть добір дидактичного матеріалу для обстеження стану звуковимови та фонематичних процесів у дітей. Складіть таблицю-схему аналізу даних обстеження дітей із дислалією з опорою на індивідуальну мовленнєву картку. Складіть план першої бесіди з батьками дитини та дитиною з метою збору анамнезу.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 4. Методика формування цілісного уявлення про фонему як результат взаємодії аналізаторних систем (2 год.)

Завдання:

Складіть структуру логопедичних занять при дислалії з наведенням прикладів напрямів роботи на кожному з етапів заняття.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 5. Методика компенсації функцій акустичного аналізатора в умовах порушеної звуковимови (2 год.)

Завдання:

Розробіть індивідуальний план роботи з подолання недоліку вимови конкретного голосного звука.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 6. Методика компенсації функцій мовнорухового аналізатора в умовах порушеної звуковимови (2 год.)

Завдання:

Складіть таблицю видів статичних та динамічних артикуляційних вправ для постановки та автоматизації різних груп звуків.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 7. Методика організації професійного співробітництва при подоланні порушень звуковимови (2 год.)

Завдання:

Складіть схему-таблицю послідовності подолання порушень в умовах поліморфної дислалії.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 8. Методика подолання недоліків вимови голосних звуків (2 год)**Завдання:**

Складіть структуру логопедичних занять при недоліках звуковимови голосних звуків.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 9. Методика подолання недоліків вимови свистячих звуків (с; с'; з; з'). (2 год)**Завдання:**

Здійсніть добір підготовчих вправ при подоланні недоліків вимови свистячих звуків.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 10. Методика подолання недоліків вимови шиплячих звуків (ш; ж; ч; щ). (2 год)**Завдання:**

Здійсніть добір вправ на автоматизацію шиплячих звуків на всіх етапах (склади, слова, словосполучення, речення, зв'язне мовлення).

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 11. Методика подолання недоліків вимови африкатів (ц; ц'; дз; дз'; ч; дж). (2 год)**Завдання:**

Здійсніть добір вправ на автоматизацію африкатів на всіх етапах (склади, слова, словосполучення, речення, зв'язне мовлення).

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 12. Методика подолання недоліків вимови сонорних (носових: м, н, н'; ротових: й, л, л', р, р'). (2 год)**Завдання:**

Здійсніть добір вправ на диференціацію сонорних звуків ([м-н]; [н-н']; [л-л']; [л-в]; [л'-й]; [р-р']; [л-р]; [л'-р']) на всіх етапах (склади, слова, словосполучення, речення, зв'язне мовлення).

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 13. Методика подолання недоліків вимови задньоязикових звуків (к, г, х) і глоткового (г). (2 год)**Завдання:**

Складіть пам'ятку вчителя-логопеда «Постановка задньоязикових звуків».

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 14. Методика подолання дефектів одзвінчення та оглушення приголосних звуків. (2 год)**Завдання:**

Складіть рекомендації для батьків «Подолання дефектів одзвінчення та оглушення приголосних звуків».

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти із дисципліни «Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи при порушеннях звуковимовної сторони мовлення» оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності здобувачів вищої освіти з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю.

Таблиця 7.1

**Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Логопедичний практикум. Модуль 1. Методики корекційно-розвивальної роботи
при порушеннях звуковимовної сторони мовлення»»**

Вид діяльності	Бал	∑ балів
1. Відвідування практичних занять	1	14
2. Виконання практичних занять	10	80
3. Самостійна робота	5	65
4. Виконання модульної контрольної роботи	25	50
РАЗОМ БАЛІВ		209
РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЄНТУ		209:100 = 2,1

У процесі оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Результати навчання здобувачів вищої освіти щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в шкалу за системою ЄКТС здійснюється за наступною схемою, що подана у табл. 7.2.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

Fx	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача вищої освіти на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: виконання практичних робіт.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання**: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ опорні фрагменти конспектів лекцій;
- ✓ схематична наочність;
- ✓ засоби модульного контролю (комплект друкованих завдань для модульного контролю).

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Беккер К.П., Совак М. Логопедия. – М: Медицина, 1981.
2. Винарская Е.Н. Дизартрия. – М., 2005.
3. Ипполитова А.Г. Открытая ринолалия /Под ред. О.Н. Усановой. – М., 1983.
4. Конопляста С.Ю. Ринолалия. Причины, механизмы, основные формы нарушения //Педагогика та методики: спеціальні. Зб. наук. праць – К., 2000.
5. Логопедия: Учеб. пособие для студ. пед ин-тов по спец. Дефектология /Л.С. Волкова, Р.И. Лалаева, Е.М. Мастюкова и др.; под ред Л.С. Волковой – М., 2006.
6. Косякова О.О. Логопсихология: учеб. пособие / О.О. Косякова. – Ростов н/Д: Феникс, 2007. – 254 с.
7. Гомзяк О. С. Говори правильно в 5 – 6 лет. Конспекты фронтальных занятий I периода обучения в старшей логогруппе / О. С. Гомзяк. – М.: Издательство ГНОМ и Д, 2009. – 128 с. – елек. Вар

8. Логопедія: Підручник для вищої школи / за ред. проф. М.К.Шеремет. – К.: «Слово», 2010. – 376 с.
9. Мастюкова Е.М. Ребенок с отклонениями в развитии: ранняя диагностика и коррекция. – М., 1992. – 95 с.
10. Тоцька Н.І. Фонетика української мови та її вивчення в початкових класах. – Вид-во Радянська школа, К.: 1976.
11. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей. – К.: 1992. – 180 с.
12. Филичева Т.Б., Туманова Т.В. Дети с фонетико-фонематическим недоразвитием. Воспитание и обучение. – М.: ГНОМ Д., 2000. – 80 с.
13. Трошин О.В., Жулина Е.В. Логопсихология: Учебное пособие. – М.: ТЦ Сфера, 2005. – 256 с.
14. Лазарєва І.А. Неврологічні основи логопедії: Навчально-методичний посібник для студентів дефектологічних спеціальностей – Луганськ, 2005 – 132 с..

Додаткова:

1. Буденная Т. В. Логопедическая гимнастика: Методическое пособие.— СПб.: ДЕТСТВО-ПРЕСС, 2001.— 64 с. – елек. вар.
2. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». — К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. — 288 с.
3. Мамедов А.А. Врожденная расщелина неба и пути ее устранения. – Екатеринбург, 1998.
4. Пиэтин Х.А. Использование пособий в послеоперационной работе с детьми, страдающими ринолалией //Дефектология. – №5. – 1971. – №3.
5. Поваляева, М. А. Полный справочник. Настольная книга логопеда. / М. А. Поваляева. - М.: АСТ: Астрель: Полиграфиздат, 2010. – 608 с.
6. Понятийно-терминологический словарь логопеда /Под ред В.И. Селиверстова. – М.,1997.
7. Родителям детей с врожденными несращениями верхней губы и неба /Харьков Л.В., Яковенко Л.Н., Чехова И.Л. и др. – К., 2007.
8. Савченко М. А., Смирнова Л. О. Усунення вад вимови в учнів молодшого шкільного віку. К. “Радянська школа”, 1969.
9. Соботович Е.Ф. Особенности проявления и происхождения одной из форм косноязычия у детей дошкольного возраста // Дефектология. – 1971. – № 2.
10. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В., Бартенева Л.И., Данилавичюте Э.А., Андрусишина Л.Е., Трофименко Л.И. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению. – К.: «Актуальна освіта», 1997.
11. Филичева Т. Б., Чевелева Н. А. Логопедическая работа в специальном детском саду. – М.: “Просвещение”, 1987.
12. Фомичева М.Ф. Воспитание у детей правильного произношения. – М., 1981.
13. Довідник учителя-логопед Авт.-упор. Лупінович С.М. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112 с.
14. Логопедия: методические традиции и новаторство / Под ред. С. Н. Шаховской, Т. В. Волосовец. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. – 336 с. – [Электронный ресурс].
15. Быстрова Г. А., Сизова Э. А., Шуйская Т. А. Логопедические игры и задания. – СПб.: КАРО, 2004. – 96 с. – [Электронный ресурс].
16. Визель Т. Г. Логопедические упражнения на каждый день для выработки четкой речи. – 10 с. – [Электронный ресурс].